

Munkában a jégtörő hajók

A jugoszláv Duna-szakaszra átirányított magyar jégtörő hajók vasárnap megkezdték a munkát. Apatin közelében ugyanis tíz kilométer hosszú, 5-12 centiméter vastag jégmező alakult ki. A jégpáncéban nem keletkeztek nagyobb torlaszok, s így a magyar hajók gyorsan, még vasárnap feldarabolták és tovább úsztatták a jeget.

A Duna medre a magyar-jugoszláv határ környékén zátonyosabb, kanyargósabb, mint más szakaszon, a néhány nappal ezelőtt keletkezett erős zajlás pedig vasárnapra ért ehhez a zátonyos szakaszhoz, amelyben megakadt a jég, s mintegy 28 kilométer hosszú álló jégmező alakult ki. A jégpáncélt több mint 20 kilométer hosszú jégmező nyúlik ki a magyar oldalra. Ezért a magyar szakasz téli támaszpontján állomásozó jégtörő hajók vasárnap nekivágtak a hosszú jégmezőnek, s egyelőre a közös határig törnek előre, s ott egyesülve a jugoszláv szakaszon dolgozó magyar hajókkal, összpontosított támadást indítanak a jégmező ellen.

A kollektív szerződések módosításának irányelvei

A tervezetet a dolgozókkal meg kell tárgyalni

Mint ismeretes, a munkaügyi miniszter rendelete értelmében módosítani kell az 1969-70-re kötött kollektív szerződéseket, s a módosításokat legkésőbb 1970. március 31-ig ki kell hirdetni. A módosításokhoz a Munkaügyi Minisztérium és a Szakszervezetek Országos Tanácsa irányelveket bocsátott ki. Ezek szerint a változtatásokat a részesedési alap felhasználásáról szóló rendelet végrehajtása, ezenkívül a kollektív szerződések alkalmazásakor tapasztalt hibák megszüntetése teszi szükségessé.

Az irányelvek kimondják, hogy a vállalatoknál az éves termelési feladatokkal együtt a részesedési alap, a személyi jövedelmek várható alakulását is meg kell tervezni. A kollektív szerződésben azt is meg kell határozni, hogy miképpen módosítsák a közvetlen anyagi ösztönzésre (prémium, jutalom, érvégi részesedés), a meghatározott rendeltetésű pénzbeni jutásokra (lakásépítő akció, tanulmányi ösztöndíj, segély stb.), és nem pénzbeni részesedésre (kedvezményes üzemi étkeztetés, szociális, kulturális, sportcélok) fordított összegeket abban az esetben, ha a részesedési alap eltér a tervezettől. Ha a részesedési alap a tervezettnél nagyobb lesz, akkor elsősorban a közvetlen anyagi ösztönzésre szolgáló részt helyes növelni. A dolgozók részére általában biztosítani kell az eddigi szociális, kulturális juttatásokat, sőt ha a vállalat eredményei ezt lehetővé teszik, indokolt esetben azokat növelni is lehet.

A közvetlen anyagi ösztönzésre szolgáló összegeket bizonyos feltételekkel fel lehet osztani a vállalatok nagyobb egységei között. Ilyenkor is helyes azonban, hogy központi keretben is képezze-

nek az esetleges indokolatlan aránytalanságok feloldására, egyes fontos feladatok teljesítésének anyagi ösztönzésére. Kisebb vállalatoknál célszerűbb, ha a közvetlen anyagi ösztönzésre szolgáló kereteket nem osztják fel gyár-egységekre, hanem azt központilag kezelik.

Az irányelvek további része tisztázza, hogy nyereségprémiumot elsősorban olyanok számára helyes kitűzni, akiknek a munkája a vállalat eredményeit jelentősen befolyásolhatja. Ilyen esetekben a nyereségprémium mértékét és feltételeit a magasabb vezető állásúakéhoz hasonlóan helyes megállapítani. Olyankor is célravezető a nyereségprémium kitűzése, amikor egy-egy részfeladat teljesítése az átlagosnál lényegesen nagyobb mértékben befolyásolja a vállalati eredményeket. Nyereségjutalmat abban az esetben helyes alkalmazni, ha a feladatot nem lehet előre meghatározni.

Az év végi részesedés szabályozásakor az egész vállalatra azonos rendszert helyes megállapítani, s meghatározni, hogy a munkaviszonyban töltött évek milyen mértékben növelik az egyes dolgozók érvégi részesedését. Helyes, ha az egészségre ártalmas munkakörben, nehéz fizikai munkán, vagy az átlagosnál lényegesen kedvezőtlenebb körülmények között dolgozóknál fokozottan figyelembe veszik a munkaviszonyban töltött időt. Az irányelvek felhívják a vállalatokat, hogy a kollektív szerződések a részesedési alap szétosztásakor részesíték előnyben a munkahelyi kórház hű dolgozókat, a munkahelyüket gyakran változtatókkal szemben. Ily módon jutalmaznak a hosszabb munkaviszonyt, s eljenek a kizárás lehetőségével is. Az

irányelvek egy másik része hangsúlyozza, hogy a megszakítás nélkül 30 napot meg nem haladó keresőképzetesség, illetve szülési szabadság időtartamát az év végi részesedés szempontjából úgy kell tekinteni, mintha a dolgozó ez alatt az idő alatt is munkát végzett volna.

Az irányelvek a továbbiakban a kollektív szerződések alkalmazásakor tapasztalt hibákra, illetve azok megszüntetésére hívják fel a figyelmet. Gyakori eset például, hogy a kollektív szerződés olyan kérdéseket is szabályoz, amelyeket nem kell rendeznie. Nem tartalmazhat például az egyéb jogszabályokon, túlmenő felmondási korlátozásokat, nem engedélyezhet évente rendszeresen ismétlődő jutalom-szabadságot. Az egyes dolgozó jogszabályban rögzített védelmét nem szűkítheti le azokra, akik meghatározott időt eltöltöttek a vállalattal, de teljes felmondási tilalmat sem írhat elő, mert a központi jogszabályok rendkívül indokolt esetben mindenkinél lehetővé teszik a felmondást.

A tapasztalatok szerint a kollektív szerződések sokszor törvénytelenül korlátozzák a vezetők jogait. Teljesen hibás az a felfogás, hogy a vezető lemondhat jogairól. A jogok gyakorlása egyben kötelezettsége is a vezetőknek, tehát azokról nem mondhat le. Csupán arról lehet szó, hogy jogai egy részének gyakorlását alsóbb vezetőknek adja át.

A kollektív szerződések néha olyan kérdéseket is szabályoznak, amelyeket másutt, például a vállalati ügyrendben, a munkavédelmi szabályzatban kell rögzíteni. Gyakran a vállalati üdülés rendjéről, az üdülő igénybevételéről is intézkedik a kollektív szerződés, pedig a kérésekben a helyi szakszervezetnek kell döntenie.

Az irányelvek végül a kollektív szerződés módosításával kapcsolatos eljárással foglalkoznak. A módosítás tervezetét a vállalat a szakszervezet vállalati szervével közösen készíti el. A tervezetet a dolgozókkal meg kell tárgyalni, majd a módosítást a vállalat igazgatója és a vállalati szakszervezet titkára írja alá. Nem volna helyes, ha a módosítások miatt az egész kollektív szerződést újra sokszorosítanák, arról azonban gondoskodni kell, hogy a dolgozók a módosításokat megismerjék.

A felelősség súlya

Üssük csak föl a Magyar Nyelv Értelmező Szótárának második kötetét. Ott áll benne, a 621. oldalon a szómagyarázat: felelős = olyan személy, aki felel valamiért, akinek valamiről számat kell adnia, aki a rábízott dolgokért, személyekért vagy valamely feladat elvégzéséért felelősséggel tartozik. Megnyugvással teszem vissza a könyvet a polcra. Igen, pontosan így gondoltam én is. A szótárkészítőkkel tehát egyetértünk. Annál kevésbé érthetünk egyet azonban bizonyos egyéb értelmezésekkel. Közlebből: a felelősségnek egyfajta semlegessé szürkített, házi használatra átalakított jelentésével.

Ime a példa. Egy kisüzem gyűlésén visszaeséről, termelési hibákról, sőt súlyos anyagi károkról számolnak be a tagnak. Az ember örülhetne a nyílt, őszinte beszédnek, ha Kiss József halhatatlan verssora, az „ó mért oly későn?” nem árnyékolná be ezt a helyeslést. A javító szándék azonban így is elvitatathatlan. Csak a végén lepdőnek meg az odafigyelők — s ezúttal mindenki odafigyel! — azon a kitévelen, hogy a felelősségre vonást ez esetben nem tartotta szükségesnek a vezetést. Mégpedig azon egyszerű oknál fogva, hogy most minden erővel a hibák helyreigazításán kell fáradozni. Vagyis, teljesebben kifejezve a gondolatot: akármilyen történt is az már a múlté, fátyolt reá, nem pepecselhetünk apró-cseprő vizsgálódással, netán a felelősségre arányított büntetésekkel, ki-ki fogja csak meg a dolog végét, és tekintsen mindent elintézettnak.

A „felelős” szócikk egyik példamondata — „Ó felelős az okozott kárért” — nem hagy kétséget afelől, hogyan lehet a felelősséggel szemben a felelősséget. A fenti okoskodásból éppen ez hiányzik, a meghatározott megállapítás, hogy mindezért ki vagy kiket lehet hibáztatni. Netán, mert már ilyenre is volt példa, kit vagy kiket lehet az erkölcsi elítélésen túl anyagiilag is felelősségre vonni.

A közösség tagjai is érezték ezt a hiányt. Hozzászólások, helytelenítések, Szavaikból kicsendült a közös véleménye is: „ne csak az számon tartandó, ha valaki felgyújtja a társadalmi tulajdont, hiszen még ezer és ezer módon kárt lehet tenni mindannyiunk vagyonában”. Szükséges, úgymond, annak felismerése, vállalása, hogy tetteinkért, a ránk bízottakért felelnünk kell. S vajon az ilyen föltételek mellett, kérdeztek többen, nem sorvad-e tovább a felelősségerzet, amit pedig erősíteni kellene az üzem valamennyi munkahelyén.

Ígazuk volt. Mindenfajta ködösítés, tussolás, szerencsémódosítás a helytelen szemléletet segíti. S kétségbe vonom, hogy, pláne milliós nagyságrendű kár esetében — itt ugyanis ilyenről volt szó —, nehéz lenne megállapítani a felelősséget. Az viszont, hogy ez nehezére esne egyik-másik vezetőnek, az objektív szükségességen nem változthat.

A felelősséggel szomszédos a fegyelem, a munkamorál. Az a visszaesés, amit ilyen téren többfelé tapasztalhatunk az idén, nem kis mértékben függ össze a felelősség helytelen értelmezésével, a felelősségrevonás elmaradásával vagy éppen formális voltával. Az elnéző magatartás, a „most már úgyis megtörtént, ne bolygassuk”, a „ne adjunk neki fegyelmet, mert itt hagyja a vállalatot” álláspontok csak újabb felelőtlenységnek vetik meg az állat. Marad tehát a régóta ismert, s nem elegendő alkalmazott recept: a józan következetesség.

A gazdasági reform a nagyobb önállóságot a nagyobb felelősséggel együtt adta meg a vállalatoknak, a felső és középvezetésnek. Az értelmezés itt sem problémamentes. Egyesek nagyon igyekeznek a nehezét visszautasítani, elválasztani az egyiket a másiktól, csak az előnyöket élvezni, az esetleges hibák ódiáját azonban másra hárítani. Nagy veszélye az elnéző mentalitásnak, hogy mindent lehetővé teszi. Továbbá, hogy az alkalmatlanságukról bizonyítékot szolgáltató vezetőket ezután is alkalmazásba veszik, ezzel újabb hibákat „alapozva” meg.

Helyenként az is baj, hogy az üzemben nincsenek precízen elhatárolva a felelősségi körök. Mi más lehet az oka, hogy egyik vezető a másikhoz, a másik a harmadikhoz küldözgeti az aláírandókat. Az ő kezébe nem fog szerepelni, úgymond, őt ne vonhassák felelősségre! Ha egy-egy átvételnél is ilyen kötelesség van, képzelhető, mi történik más, nagyobb fontosságú esetekben.

Egy szó mint száz, óvni kell a felelősségerzetet. Órizni kell ennek a fogalomnak a tisztaságát, s nem szabad hagyni, hogy afféle „házi” jelentésváltozásokon menjen át. Az ilyesmik csak a kontároknak, a rosszul gazdálkodóknak, a felelőtlen embereknek lenne kedvező, annál nagyobb hátrányt jelentene a közösségnek.

Simai Mihály

Víztároló

A Borsodfi Szebányák brigádjai megkezdték a Bükk hegység „gyomrában” az ország első természetes víztárolójának kialakítását. A Felső-Szinva forrásnál egy 30 méteres lejtaknát mélyítettek. Ennek segítségével — a diabáz és a mészkő vonulatok határán — összegyűjtik, felduzzasztják a hegy gyomrában a földalatti karsztvízvízét. A lejtakna mélyítése, illetve az ily módon kialakított földalatti tároló révén naponta körülbelül egymillió köbméter vízhez jut majd Miskolc.

Algyő, Mórahalom, Sándorfalva

Ünnepi tanácsülések az új nagyközségekben

További fejlődés előtt

A háromnapos karácsonyi ünnepek után néhány Szeged környéki községben újabb ünnepre ébredtek a település lakói: a közigazgatási rangsorolásban előbbre lépett szűkebb patriájuk. Az általános fejlődés, a település lélekszáma, a község területén és annak környékén betöltött szerepe, helye, a kulturális és a gazdasági életben elért fejlődése alapján a megyei tanács nagyközségi rangra emelte ezeket a községeket.

Tegnap, vasárnap ünnepi tanácsulást rendeztek Algyőn, Sándorfalván és Mórahalom, ahol ünnepélyes keretek között nyújtották át azt az oklevelet, amelynek értelmében a település nagyközségi rangra emelkedett. Az algyői tanács ülésén részt vett Nieszner Ferenc, a választókerület országgyűlési képviselője, valamint Gyuris Szilveszter, a szegedi járási tanács végrehajtó bizottságának elnökhelyettese is. Az alapító oklevelet Kovács Imre, a Csongrád megyei tanács vb elnökhelyettese adta át Oláh Sándornak, Algyő tanácselnökének.

Sándorfalva is egyik legnépesebb községe járásunknak. Jelentős iparral rendelkezik, hiszen a lakosság fele ipari üzemekben találja meg boldogulását. Sándorfalván

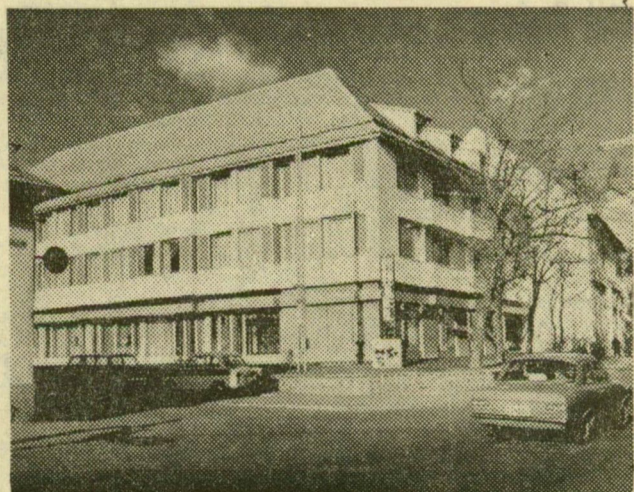
van a dorozsmai gépjárató vállalat egyik üzeme, egy népes kisipari szövetkezet, a neves háziipari szövetkezet, egy modern sütőüzem, valamint az erdőgazdaság és a halgazdaság egy-egy telepe. Méltán érdemelte ki Sándorfalva község a nagyközségi rangot. Ez a cím persze kötelezettségekkel is jár. A tanács terveiben olyan jelentős beruházások szerepelnek, amelyek minden tekintetben előrelépést jelentenek a lakosság életében. Vízművet építenek, építési üzemet szerveznek, s a közeli jövőben körülbelül 600 új családi ház épülhet fel a község területén. Szeretnék a következők estendők folyamán kikövegni az Újosztás felé vezető 2 kilométernyi utat, egy tisztasági fürdőt felépíteni, s talán egyszer valóra válik az az elképzelésük is, hogy az országos gázvezetékbe beáraztatnák a község számára is helyi vezetékes rendszert.

A sándorfalvi ünnepi tanácsulésán, amelyet a ktsz művelődési termében rendeztek meg, ott volt a megyei tanács vb titkára, dr. Bozó Sándor — ő nyújtotta át dr. Ocsai Józsefnek, a községi tanács vb elnökének az alapító oklevelet — és dr. Bereczki János, a szegedi járási tanács vb titkára is.

Mórahalom község történetében kétszeresen is emlékeztetés maradt a tegnapi nap. A tanács ünnepi ülésén Hantos Mihály, a Csongrád megyei tanács vb elnöke mondott beszédet, majd átadta a nagyközségi rangról szóló oklevelet dr. Dohány Lászlónak, a mórahalmi tanács vb titkárának. A tanácsulés után a községi pártbizottság titkára, dr. Róza József egy másik tanácskozássra invitálta a résztvevőket, a művelődési otthonba, ahol összegyűlt a község apraja-nagyja.

Ezen az értekezleten határozta el a mórahalmiak, hogy megalakítják a vízműtársulatot, s három év leforgása alatt megépítik Mórahalom vezetékes vízrendszert. Összesen 11,7 millió forintot költenek erre a vezetékrendszerre és természetesen a vízműre. A község területén 23 kilométer hosszúságú vízvezeték fektetnek le, amelyen keresztül naponta 823 köbméter jó ivóvizet tudnak majd biztosítani a lakosságnak. A családok 5 ezer forinttal járulnak hozzá a vízvezetékrendszer kiépítéséhez, a többi költséget a megyei, a járási és a községi tanács, a vízügyi szervek, valamint a helyi közintézmények fedezik.

Unicornis

A város cimerében látható mesebeli egyszarvú lény latin nevét, az Unicornis elnevezést kapta az Eger belvárosában a várhoz vezető út mentén épült új szálloda. A Heves megyei Vendéglátó Vállalat kezelésében levő idegenforgalmi létesítmény földszintjén étterem

található, első és második emelete C kategóriás szállóresz, harmadik emelete pedig turistaszálló. Képünkön: A szálló épülete.

Elhunyt dr. Szalay József

Dr. Szalay József, a Legfelsőbb Bíróság nyugalmazott elnöke 61 éves korában váratlanul elhunyt. Temetése 1969. december 31-én, szerdán délelőtt 11 órakor lesz az újpesti temetőben.

Dr. Szalay József 1960-ban az igazságügyminiszter első helyettese lett. 1963-ban a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa megválasztotta a Legfelsőbb Bíróság elnökévé. Korai halálával a magyar igazságszolgáltatás és az egész jogszociális jelentős egyénisége távozott az élők sorából. (MTI)